

In 1836 volgt nog een uitbreiding van de kerk en in 1841 komt er een nieuw kerkorgel. De parochie groeit echter in tal en last. De kerk wordt te klein om de gehele gemeenschap behoorlijk te bedienen. Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie is voor de plaatselijke parochies een enorme stimulans en overall verrijzen nieuwe en ruime kerken. Ook het kerkbestuur van Borne brengt de bouw van een nieuwe kerk in discussie...

In het tweede deel van dit artikel zal worden ingegaan op het conflict dat ontstaat over de plaats waar de nieuwe kerk gebouwd moet worden. Het oorspronkelijke plekje aan de Markt komt weer in beeld en veel pogingen worden gedaan om de kerk daar te realiseren. Als de kerk uiteindelijk toch op een andere plaats komt, zijn veel parochianen bedroefd. Daardoor ontstaat De legende van de "Zwartn Hook".

J.J. Grootenboer.

Met dank aan de Heren H.R. Rientjes en H.B.J.M. Velner, die bereid waren het manuscript vooraf te lezen en van waardevolle aanvullingen te voorzien.

Literatuur

1. Sweder van Weleveld en zijn kerk.
In: Boorn en Boerschop, jrg. 3, No. 1 en 2, pag. 24-28 en 56-59.
2. Koninklijk Besluit 13 december 1818.

In het café leer iej de leu better kennen as in de keark.

ONZE OUDE STEFANUSKERK NADER BEKEKEN 4

Uren, dagen, maanden, jaren, vliegen als een schaduw heen.
Deze keer neem ik U graag mee voor een bezoek tijdens de kerkdienst. De dominee staat op het punt zijn preek te beginnen. Omdat hij zijn stem ook al heeft gebruikt bij de gebeden, heeft hij een droge keel en behoefte aan een slokje water. Een beker staat daartoe altijd gereed op de fraaie antieke houder. Zo op het oog wijst niets erop dat deze houder ooit een andere functie heeft gehad. Nog minder dat deskundigen het eerst onlangs eens werden over het eigenlijke vroegere gebruik ervan. In de officiële beschrijving van de inventaris heet het "No. 29, Offerschaaltje (vraagteken) enz.; koper; 1^e helft 19^e eeuw". Kort geleden hebben ze het maar eens gevraagd. Onder voorwaarde dat de naam Stephanus nu eindelijk eens op de juiste manier wordt geschreven, wil ik deze vraag beantwoorden.

De koperkleurige antieke houder.

De kerkeraad stelde destijds de duur van de preek vast en daarop werd de zandloper dan ingesteld. Voordat de predikant zijn retorische gaven kon gaan ontplooiën, keerde hij de zandloper om en kon zo de tijd in de gaten houden. Aangezien men hier in Twente houdt van "Een korte preek en een lange metworst" mogen we gevoeglijk aannemen, dat de voorganger de preek niet te lang mocht maken.

Om dit verhaal compleet te maken geef ik nog een beschrijving van de zandloper en de antieke houder. **De zandloper:** Groenkleurig glas, bestaande uit twee peervormige flesjes met een ring rond de opening, gevat in een donkergroen houten omhulsel bestaande uit twee ronde schijven verbonden door vijf spijltjes. **De houder:** Een golvende metalen arm met bladwerk bevestigd tegen een vaasvormige metalen wand; op de vaasvorm een pijnappel(-tje) en aan de zijden ramskop(pen)(-jes). Om de vaasvorm "en detail" te bekijken moet men op de kansel staan.

De groen gekleurde oude zandloper.

Er is hier in de loop van de eeuwen zoveel gewijzigd, veranderd en verplaatst dat ik diep in mijn geheugen moest graven alvorens ik wist wat er vroeger op die houder stond: de **zandloper**. Deze zandloper kunt U nu vinden in de vitrine in de nis rechts op het koor. De, vermoedelijk in de 17^e eeuw gemaakte, zandloper werd in de kerk gebruikt ter controle van de lengte van de preek. Hoe lang de preek mocht/moest zijn, is niet meer te achterhalen want zand zit er niet meer in.

A.A. ten Kate.